

01.04.2016

Liikenne- ja viestintäministeriö
PL 31
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite LVM/571/03/2016

Asia **Lausuntopyyntö: Tv-ohjelmien siirtovelvoitetta koskeva arviomuistio**

Yleistä

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoa televisio-ohjelmien siirtovelvoitetta (tietoyhteiskuntakaaren 227 §) koskevasta arviomuistiosta. Arviomuistiosta ehdotetaan, että TYK 227 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdan mukaisen yleisen edun kanavia koskevan siirtovelvoitteen voimassaoloa ei jatketa 31.12.2016 jälkeen, jolloin sen voimassaolo TYK 351 §:n mukaan päättyy. Näkö- ja kuulorajoitteisten oikeus vastaanottaa viestejä turvataan muulla tavoin kuin siirtovelvoitesääntelyllä. TYK 227 § jää muilta osin (Yleisradio Oy:n tv- ja radio-ohjelmistot) toistaiseksi voimaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö lausuu lausuntopyynnön johdosta seuraavaa.

Tekijänoikeuden näkökulmasta siirtovelvoitteen toteuttaminen edellyttää, että televisiolähetyksiin sisältyvien teosten edelleen lähettäminen on sallittua. Edelleen lähettäminen on mahdollistettu tekijänoikeuslain (404/1961) 25 i §:ssä säädetyllä rajoitussäännöksellä. Kesäkuun 1 päivänä 2015 voimaan tulleella lainmuutoksella (608/2015) tekijöille palautettiin oikeus saada korvaus siirtovelvoitteen piiriin kuuluvasta edelleen lähettämisestä. Korvausoikeuden palauttamista edelsi Euroopan komission virallinen huomautus, jonka mukaan Suomi ei ole noudattanut tekijänoikeuden tietoyhteiskuntadirektiivissä ja vuokraus- ja lainausdirektiivissä säädettyjä velvoitteita. Lainmuutoksen käsittelyn yhteydessä keskusteltiin myös siitä, mikä merkitys siirtovelvoitteella on tänä päivänä. Samalla kuitenkin korostettiin, että tässä yhteydessä kysymys on edelleen lähettämiseen liittyvien tekijänoikeuskysymysten ja korvausten kohtuullisuuden arvioinnista, ei siirtovelvoitteen laajuudesta. Siirtovelvoitteen toteuttamisen edellyttämän tekijänoikeuden rajoituksen laajuus määräytyy tietoyhteiskuntakaaren säännösten mukaan.

Siirtovelvoitteen tavoitteena on ollut varmistaa yhteiskunnallisesti merkittävien televisiokanavien saatavuus myös kaapeliverkoissa. Sääntelyllä on haluttu erityisesti varmistaa sananvapauteen liittyvä oikeus ottaa vastaan viestejä ja näin antaa katsojille edellytykset moniarvoiselle viestinnälle ja vapaalle mielipiteenmuodostukselle. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että edellä mainittu sananvapauteen liittyvä tavoite on yhä merkityksellinen eikä sitä voida väheksyä. Teknologia- ja mediaympäristön kehitys tarjoaa kuitenkin uudenlaisia mahdollisuuksia ottaa vastaan informaatiota. Sen vuoksi olisi kaikki asiaan liittyvät näkökohdat huomioon ottaen

tärkeää arvioida, missä määrin siirtovelvollisuutta edelleen tarvitaan tämän perusoikeuden toteuttamiseksi.

Lausunto

EU:n yleispalveludirektiivin (2002/22/EY) 31 artiklassa säädetään jäsenvaltioiden oikeudesta asettaa tiettyjen radio- ja televisiolähetyskanavien sekä radio- ja televisiopalvelujen välittämistä koskevia kohtuullisia siirtovelvollisuuksia sähköisiä viestintäverkkoja tarjoaville yrityksille. Tällaisia velvollisuuksia voidaan asettaa ainoastaan, jos se on välttämätöntä selkeästi määriteltujen yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Arviomuistiossa todetaan, että nykyiset laajakaistaliittymät ovat niin kehittyneitä, että niitä voidaan yleisesti käyttää esimerkiksi liikkuvan kuvan vastaanottoon. Tämän vuoksi liikenne- ja viestintäministeriön mukaan onkin perusteltua pohtia, onko TYK 227 §:n 1 momentin mukainen siirtovelvollisuus enää oikeassa suhteessa tavoitteeseensa nähden.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että yleinen (myös liikkuvaa kuvaa sisältävän) informaation saatavuus on lisääntynyt nopeiden tietoliikenneyhteyksien myötä. Tämä ei ministeriön käsityksen mukaan kuitenkaan tarkoita sitä, että kotimaiset vapaasti vastaanotettavissa olevat televisiokanavat olisivat automaattisesti vapaasti katsottavissa myös laajakaistayhteyksien kautta. Televisiokanavien välittäminen laajakaistan kautta edellyttää, että tarvittavat oikeudet on hankittu. Siirtovelvoitteen mahdollinen poistaminen ei vaikuta tähän.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on selvittänyt tekijänoikeuden haltijoiden ja siirtovelvoitteen mukaiseen edelleen lähettämiseen liittyvää korvausta hallinnoivien yhteishallinnointijärjestöjen kantaa arviomuistioon sisältyviin ehdotuksiin. Ministeriö on lisäksi pyytänyt järjestöjä niin halutessaan toimittamaan näkökohtansa myös suoraan liikenne- ja viestintäministeriön virkamiehille.

Ministeriölle esitettyjen näkökohtien pohjalta voidaan yleisellä tasolla todeta, että tekijänoikeuden näkökulmasta ei sinänsä ole tarvetta ottaa kantaa siirtovelvollisuuden olemassaoloon tai rajaamiseen. Siltä osin kuin siirtovelvollisuus on olemassa, siitä on säädetty oikeudenhaltijoille oikeus korvaukseen tekijänoikeuslain 25 i §:ssä. Mikäli korvausta edelleen lähettämisestä ei ole suoritettu lähetysoikeuksien hankinnan yhteydessä ja mikäli lähettäjäyritys ei ole maksanut korvausta suoraan oikeudenhaltijoille edelleen lähettämisestä, korvaus on lain mukaan maksettava yhteishallinnointijärjestön kautta. Tämä järjestely tukee sitä, että korvaus edelleen lähettämisestä tulee asianmukaisesti hoidetuksi.

TYK 227 § kattaa tällä hetkellä sekä Yleisradion että yleisen edun kaupallisten kanavien siirtovelvoitteen. Siirtovelvollisuuteen mahdollisesti tehtävät muutokset vaikuttavat olennaisesti erityisesti av-alaan mutta myös musiikkialaan.

AV-alan edustajien mukaan toimialalla on meneillään nopeasti eteneviä suuria muutoksia, ja tämän vuoksi AV-alan toimintaa tulisi nykyisessä tilanteessa tarkastella kokonaisuutena. Esitetyissä näkökohdissa korostetaan, että AV-alan arvoverkon jokaisen toimijan ratkaisut vaikuttavat arvoverkon muiden toimijoiden elinvoimaisuuteen. Lisäksi EU:ssa valmisteilla olevat tekijänoikeutta koskevat uudistukset aiheuttavat oman epävarmuutensa alan tulevaisuudelle. AV-ala katsoo, että siirtovelvoitteen laajuutta ei tässä tilanteessa pitäisi muuttaa, vaan asiaa tulisi

tarkastella vasta muutaman vuoden kuluttua sen jälkeen, kun EU:n piirissä tehtävät alaan vaikuttavat uudistukset ja niiden vaikutukset ovat tiedossa.

Musiikin oikeudenhaltijoiden näkökulmasta radio- ja televisiolähetysten lähettämisen toimintaympäristö on muuttunut niin, että olisi syytä pohtia, onko tietoyhteiskuntakaaren 227 §:n mukaisen siirtovelvoitteen olemassaololle enää tarvetta. Siirtovelvoitteen rajaaminen Yleisradion ohjelmistoihin saattaisi olla perusteltua. Kaapelitelevisioverkot ja tietoyhteiskuntakaaren tarkoittamat yhteisantennijärjestelmät ovat internetissä tapahtuvan yleisölle välittämisen yleistyttyä menettäneet merkitystään ihmisten pääasiallisena keinona lähetysten vastaanottamiseksi ja voidaan pitää kyseenalaisena, onko siirtovelvoite enää välttämätön yleisen edun tavoitteiden saavuttamiseksi yleispalveludirektiivin edellyttämällä tavalla.

Lisäksi musiikin oikeudenhaltijoiden edustajat katsovat, että asiaa pitää tarkastella laajasti ja esimerkiksi näkö- ja kuulovammaisten tarpeita palvelevat lisäpalvelut on turvattava.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa lopuksi, että siirtovelvoitteen säätämällä on pyritty tukemaan perusoikeuksin suojattuun kansalaisten tiedonsaantiin perustuvia tarpeita. Siirtovelvoitesäätelyn laajuutta ja tarpeellisuutta arvioitaessa joudutaan näin ollen pohtimaan muun muassa sitä, onko siirtovelvoite edelleen siinä määrin tarpeen sananvapauden suojaamiseksi, että omaisuudensuojan rajoittaminen on perusteltua. Tätä tulee jatkovalmistelussa arvioida tarkoin kaikki asiaan liittyvät seikat huomioon ottaen. Ministeriö katsoo, että kotimaisilla TV-kanavilla lähetettävien sisältöjen laaja ja monipuolinen saatavuus näkö- ja kuulorajoitteisille tulee joka tapauksessa turvata asianmukaisesti.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Hallitusneuvos

Anna Vuopala

Tiedoksi Tanja Müller